

«Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.

УДК 657

Брохун Н.С.

к.е.н., доцент

доцент кафедри обліку і аудиту

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

Дьордяй В.П.

магістрант

напряму підготовки «Облік і оподаткування»

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В ПОГЛЯДАХ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ ВЧЕНИХ

Для ефективного управління діяльністю підприємства необхідно контролювати, в першу чергу, його операційні витрати, які формують собівартість продукції, і, відповідно, її ціну. На сьогоднішній день відсутній єдиний підхід до формування поняття операційних витрат підприємства як в поглядах вітчизняних, так і зарубіжних вчених.

Зарубіжна література, на відміну від української, передбачає використання категорії «витрат» у різних формах. Так, у російській економічній літературі вона має три аналоги: «затрати», «расходы», «издержки». Розглянемо зміст цих понять.

І.А. Бланк [1, с. 199] вважає, що поточні (операційні) витрати підприємства представлені, в основному, «издержками», які в різних галузях набувають різної форми:

а) «витрати виробництва – виражені в грошовій формі операційні витрати трудових, матеріальних, нематеріальних і фінансових ресурсів на виробництво продукції»;

б) «витрати обігу – виражені в грошовій формі операційні затрати трудових, матеріальних, нематеріальних і фінансових ресурсів на здійснення торговельної (торговельно-посередницької, збутової) діяльності підприємства»;

в) «витрати розміщення – витрати, пов'язані з розміщенням емітованих підприємством цінних паперів (акцій, облігацій) на первинному фондовому ринку».

С.А. Котляров [5, с. 7] вказує на те, що під «расходами» слід розуміти витрати певного періоду, які відносять на реалізовану за цей період продукцію. На його думку, існують деякі відмінності між поняттями «издержки» та «затраты». Так, слово «издержки» слід використовувати для позначення суми витрат на здійснення будь-якої виробничої функції підприємства. Інша відмінність полягає в тому, що «издержки» – ширше поняття, ніж «затраты», оскільки воно містить і втрати, і витрати на соціальні потреби.

Б. Юровський [9, с. 24], навпаки, стверджує, що поняття «затраты» і «расходы» є синонімами, і розтлумачує їх як споживання ресурсів підприємства та вартість робіт і послуг, виконаних для підприємства.

Таким чином, аналіз літературних джерел, виданих російською мовою, показує, що немає чіткого трактування різниці між такими поняттями, як «затраты», «расходы», «издержки».

На думку канадських вчених, зокрема, Д.Р. Херсена, М.М. Моувен та інших [8, с. 39], витрати (Cost) – це пожертва грошми або грошовими еквівалентами за товари та послуги, від яких очікується, що вони принесуть поточну чи майбутню вигоду для організації. Вони кажуть «грошові еквіваленти», оскільки не грошові ресурси можна обміняти на бажані товари або послуги, наприклад, можна обміняти обладнання на матеріали, що використовуються для виробництва. З вищенаведеного ми можемо зробити висновок, що витрати - це грошова міра ресурсів, використаних для досягнення певної вигоди.

У вітчизняній економічній літературі переважає слово «витрати», однак трапляються й такі поняття, як «затрати» та «видатки», при чому останнє використовується лише у бюджетній сфері діяльності держави. Відмінність у тлумаченнях слів «витрати» та «затрати» відсутня.

Сукупність поглядів вітчизняних науковців про поняття операційних витрат підприємства наведено в табл. 1.

На нашу думку, зазначені вище підходи лише частково відображають сутність поняття «витрати»: відсутність єдиного підходу до визначення операційних витрат, з одного боку, передбачає їх різне трактування суб'єктами господарювання, а з іншого боку дозволяє оцінити понесені витрати в залежності від місця їх виникнення, ролі чи ефективності на підприємстві.

Таблиця 1.

Погляди вітчизняних вчених на сутність поняття операційних витрат підприємства

№ п/п	Прізвище автора/авторів	Зміст поняття
1.	Бутинець Ф.Ф. [2, с. 622]	Розрізняє поняття бухгалтерських та економічних витрат, де під економічними витратами розуміють «затрати втрачених можливостей», тобто суму грошей, яку можна отримати при найбільш вигідному з усіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів, а бухгалтерські витрати означають тільки конкретні витрати ресурсів.
2.	Кіндрацька Г.І. [4, с. 272]	Вважає, що за економічним змістом витрати підприємства – це сукупність витрат живої та уречевленої праці для здійснення поточної господарської діяльності підприємства, а за натурально-речовим складом – спожита частина матеріальних, трудових та фінансових ресурсів; також робить висновки, щодо розмежування понять «витрати» і «собівартість», де витрати є ширшим поняттям.
3.	Лень В.С. [6, с. 33]	Вказує, що витрати на виробництво – це матеріальні і грошові кошти, витрачені з метою їх повернення у збільшеній кількості, тобто з метою одержання доходу.
4.	Ткаченко Н.М. [7, с. 523]	Вважає витрати виробництва як спожиті в процесі виробництва засоби виробництва, які втілюють у собі минулу працю (сировину, матеріали, амортизацію основних засобів, працю працівників) з відповідними на неї нарахуваннями та інше.
5.	Гарасим П.М. [3, с. 151]	Вважає, що витрати виробництва характеризують ефективність управлінської діяльності на підприємстві загалом, оскільки відображають сукупні затрати живої та уречевленої праці, тобто поєднання основних засобів, сировини і матеріалів за допомогою праці робітників підприємства і приходиться до висновку, що у витратах виробництва відображається рівень управлінського обліку на підприємстві, оскільки вся діяльність менеджерів центрів відповідальності спрямована в підсумку на мінімізацію затрат живої та уречевленої праці.

Список використаних інформаційних джерел

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс. – К.: Ника-Центр; Эльга, 2001. – 521 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік [текст]: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] проф. Ф.Ф.Бутинця. – 8-е видання, доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.
3. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Курс управлінського обліку: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 314 с.

4. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник / За ред. проф. А.Г. Загороднього. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 487 с.
5. Котляров С.А. Управление затратами: учебное пособие. – С.-Пб: Питер, 2001. – 257 с.
6. Лень В.С. Управлінський облік: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. – К.: Знання –Прес, 2006. – 317 с.
7. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 6-те вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2013. – 982 с.
8. Управлінський облік /Дон Р. Хенсен, Меріен М. Моувен, Небіл С. Еліас, Девід У. Сенков. Пер. з англ. 5-го канад. вид. О. Григораша, О. Рахубовського, Н.Краснік та ін. Наук. ред. пер. Н.П. Краснік. – К.: Міленіум, 2002. – 974с.
9. Юровский Б. Планирование, учет и анализ себестоимости продукции / Б. Юровский. – Х.: Центр «Консульт», 2006. – 368 с.

УДК 657.1:78

Вакарова Б.В.

*старший викладач кафедри обліку і аудиту
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

ПРОБЛЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОЦІНКИ ДОВГОСТРОКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Ринкові умови господарювання породжують об'єктивну необхідність використання суб'єктами підприємницької діяльності окрім власного капіталу і позикового. Залучений із зовнішніх джерел капітал призводить до утворення зобов'язань. Найчастіше потреба в кредитах має відносно короткотерміновий характер (до одного року) і виникає для поповнення оборотних коштів. Однак особливу роль серед позикових ресурсів підприємств відіграють довгострокові зобов'язання, які виступають основним джерелом формування довгострокового робочого капіталу і капітальних інвестицій.

В національних стандартах немає спеціального положення бухгалтерського обліку, яке регулює порядок організації і методики бухгалтерського обліку довгострокових зобов'язань. Значна кількість підприємств відображає в балансі довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки. У п. 10 П(С)БО 11 «Зобов'язання» зазначено, що довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю, а визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання [4]. Згідно з п. 23 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» підприємство повинно висвітлювати обрану облікову політику шляхом опису, зокрема, й оцінки статей звітності [3]. Водночас у нормативних та літературних джерелах відсутні конкретні приклади розрахунків теперішньої вартості